

GODLEWO WIELKIE

Godlewo Wielkie jest najstarszą częścią okolicy szlacheckiej zwanej Godlewo. Pierwsze wzmianki zapisano już w 1416 roku, kolejne pochodzą z lat 1430, 1470, 1480¹.

Nadania ziemskie otrzymał tu ród herbu Gozdawa. Nadanie było bardzo duże i z czasem wokół Godlewa wyrosło kilkanaście wiosek, tworząc okolicę szlachecką. Ród ten był dość liczny, być może najliczniejszy w powiecie nurskim.

Spis podatkowy z 1578 roku nazywa tę miejscowość *Godlewo Magna*, czyli Godlewo Wielkie, za sprawą jej wielkości. Była to największa miejscowość spośród wielu o nazwie Godlewo, liczyła ówczesnie 24 i ćwierć włóki. Dziedzicami byli: Grzegorz, Jan i Mateusz z braćmi².

W XVII i XVIII wieku wśród Godlewskich były już jednostki wybitne, posiadające urzędy, z którymi wiązały się również większe dochody. W połowie XVIII wieku burgrabią grodzkim ostrowskim był Wojciech Godlewski, którego syn, Franciszek, w 1774 roku został burgrabią nurskim, w 1783 roku również podstarościm ostrowskim. Był to już zamożny szlachcic, pochodził właśnie z opisywanej wsi. W 1774 roku kupił od swojego kuzyna, Mateusza, należąca do niego jej część³. Podobnych transakcji przeprowadził zapewne więcej i w końcu XVIII posiadał już taki obszar, że osadził tu chłopów i utworzył folwark. Tak więc, obok wsi szlacheckiej powstała niewielka osada chłopska. Godlewski kupił też część wsi Szulborze Koty i tam również zamieszkali chłopci. W ten sposób powstał niewielki majątek ziemski.

Według danych z 1784 roku, oprócz Franciszka Godlewskiego ziemie posiadali też inni Godlewscy oraz: Glinczanka, Ważeński i Zaremba⁴.

Potomkowie Franciszka Godlewskiego posiadali majątek Godlewo Wielkie. Składał się on z części wsi Godlewo Wielkie i Szulborze Koty oraz z folwarku zajmującego północne tereny Godlewa. Mieszkał tu chłopci, a obok znajdowały się również gospodarstwa wolnych szlachciców. Ten majątek ziemski istniał do 1864 roku, w którym to, w czasie uwłaszczenia, powstało w Godlewie 6 samodzielnych gospodarstw (osad) chłopskich, a w Szulborzach 2 gospodarstwa, które w sumie zajmowały 75 mórg⁵. Zapewne przez jakiś czas istniał jeszcze folwark, lecz później został rozparcelowany.

Jak wspomniano, Godlewo Wielkie było największą wsią spośród tych o nazwie Godlewo, tak było w XVI, a także w XIX wieku. W 1817 roku naliczono 27 domów i 217 mieszkańców, w 1827 było jednak 26 domów i 239 mieszkańców⁶.

W końcu 1864 roku miejscowy majątek został rozparcelowany. Przypuszcza się, że to w tym właśnie miejscu zamieszkali Żydzi, których w 1891 roku było już 25 osób⁷. W tym samym czasie ludność polska liczyła około 200 osób, istniały tu 24 domy. Ludność polska dzieliła się na potomków szlachty, którzy mieli tu 23 gospodarstwa i ludność chłopską, zamieszkującą w końcu XIX 6 gospodarstw⁸. Szlachcice posiadali 87 ha użytków rolnych⁹.

W czasie spisu powszechnego z 1921 roku wieś ta liczyła 35 domów i 232 mieszkańców. Oprócz Polaków mieszkała tu również dwudziestoosobowa grupa Żydów. Miejscowość należała do gminy Szulborze Koty¹⁰. Miejscowi Żydzi o nazwisku Rotman byli właścicielami znajdującego się tu wiatraka¹¹.

¹ *Nazwy miejscowe Polski...*, tom III, s. 202.

² *Źródła Dziejowe...*, s. 398.

³ Boniecki A, *Herbarz...*, t. 6, str. 151: *Godlewscy h. Gozdawa*.

⁴ *Regestr Diecezjów...*, s. 410.

⁵ *Słownik Geograficzny...*, tom II, s. 644.

⁶ Czarnowski R, *Parafia Zuzela, dzieje...*, s. 42-43.

⁷ Czarnowski R, *Parafia Zuzela, dzieje...*, s. 48.

⁸ Tamże, s. 42-43.

⁹ Dajnowicz W, *Drobna szlachta...*, s. 235.

¹⁰ *Skorowidz...*, s. 66.

¹¹ *Księga Adresowa...*, s. 159.